KURYER LITEWSKI

Z GRODNA DNIA 8. GRUDNIA Roku 1796. WE CZWARTEK

z Wiednia 19. Liſtopada.

Trzydzieſty ſiodmy nadzwyczayny Dodatek do Nru 93. Gazety Wiedeńſkiey.

Dziſieyſzey nocy przybył tu Kuryer od Grła *Alvinzi* z naſtępuiącemi wiadomościami. D. 9. Za zbliżeniem ſię naſzym, nieprzyiaciel opuścił *Montebello*, a Grſ *Alvinzi* tegoż dnia ſtanął tam obozem. Nieprzyiaciel we trzy kolumny cofnął ſię. iedna część poſzła do *Werony*, druga do *Legnago*, a trzecia za *Adygę* przez rozbity moſt pod *Ronco*. Tym czaſem nadeſzła wiadomość, że Grſ *Maſsena* nagle ſię zwrócił, a Korpus Grła *Davidovich* który od F.Z.M. *Alvinzi* odebrał o tym wiadomość z rozkazem, aby dla wzniecenia w nieprzyiacielu o *Weronę* obawy, poſunął przednią ſtraż aż do *Caldero*. Dnia 11 nic ważnego nie zaſzło. F.Z.M. *Alvinzi* dowiedziawſzy ſię, że nieprzyiaciel d 11. w znaczney liczbie piechoty i iazdy wyruſzył z *Werony* na poblizkie wzgórza, i że z poruſzeń iego ſpodziewać ſię można było pewnego na zaiutrz attaku; poczynił wſzelkie dyſpozycye do przyięcia onego. D. 12. Nieprzyiaciel o godzinie 8. rano uderzył na całą linią naſzą; potyczka była długo niezadecydowana. *Buonaparte* i iego podkommendni Generałowie cudownych rzeczy dokazywali, aby nas przełamać, ponieważ wygrana tey bitwy, była dla nich nayważnieyſzey wagi. Zaciętość nieprzyiaciela przeſzła tę, którą pod Baſsano okazał, nakoniec odparty zoſtał z niezmierną ſtratą, bo w zabitych i rannych, według wyznania w niewolą zabranych wynoſi do 3000. ludzi. —— Zabraliśmy iedną Armatę, 3. wozy ammunicyine, Generała Francuſkiego de *Launay* i 180. ludzi. —— Kuryer powiada, że liczba wziętych w niewolą wynoſi do 600. ludzi. Bitwa trwała do godziny 9. w wieczór, ſtrata naſza nie ieſt ieſzcze wiadoma F.Z.M *Alvinzi* chwali w powſzechości waleczność i gorliwość całego Woyſka, które muſiało podczas terazznieyſzey nieſtałey pogody i ciągłego deſzczu, wſzędzie przez błota i wodę brnąć, przez trudne ſię góry drapać, i na naywiękſze ſię zimno wyſtawiać. Grſ *Davidovich* donoſi d. 10. t. m. że oſadził *Roveredo* i *Ala*, i że forpoczty ſwoie coraz daley poſuwa.

z Wiednia 19. Liſtopada z Teyże Gazety.

Zapewniaią że Król *Neapolitańſki*, nie ratyfikował ieſzcze traktatu z *Rzptą Francuſką*. i że ma ſtałe przedſięwzięcie Papirza do tey Negocyacyi przyłączyć. —— P. *Albani* Miniſter *Papieſki* przy naſzym Dworze, maiący zlecenie zawrzeć traktat na tychże zaſadach iak i z Królem *Neapolitańſkim*, odebrał w tych dniach Kuryera.

z Londynu 15. Liſtopada z Gazety Hamb: pod Nrem 187. i 188.

Gdy P. *Pitt* iechał do Ratuſza na obiad, który *Lord Maire* Londyńſki wydawał dla Miniſtrow Kraiowych, wygwizdany był od ludu. Chciano go wyciągnąć z karety i publicznie znieważyć, ale policya temu przeſzkodziła. Ludzie iednak iego od ſtop do głowy wſzyſcy błotem okryci zoſtali. Sześć oſob areſztowano. z Karet Xcia *Erneſta* i P. *Foxa* lud wyprzągł konie i ciągnął ich do *Guildhal*. P. *Elliot* zaś, który z P. *Pittem* w Karecie ſiedział, doſtał kamieniem w głowę. —— Zeſzley nocy przy publicznym iednym domie pod znakiem słońca, krwawa zdarzyła ſię ſcena. Policya chciała rozpędzić 40. ludzi tam zebranych; ale ci w różną broń uzbroieni, oparli ſię. Wielu było ranionych, wzięto nakoniec kilku nieſpokoynych w areſzt, ale ci od ſwoich kamratow uwolnieni zoſtali, i znowu 7. ludzi ranionych było. —— Piſma Miniſteryalne czynią uwagę; aby Rząd przy wyborze nowey milicyi, z wielką oſtróżnością poſtępował, gdyż członki korreſpondencyinych zgromadzeń. ſtaraią ſię umieścić w Milicyi, dla opatrzenia ſię w broń i ćwiczenia ſię w obrótach Woyſkowych —— Przed kilku dniami Król w Radzie tayney podpiſał rozkaz, na mocy którego wolno ma bydź kaprom Angielſkim zabierać okręty Króla Hiſzpańſkiego i iego poddanych.

Hiſzpani mieli zabrać na morzu śrzodziemnym 2. naſze liniowe okręty. Wiadomość ta potwierdenia potrzebuie.

Dowiaduiemy ſię z żalem, że w Jrlandyi prawdziwy wybuchnął ſpiſek, który do tego ſtopnia iuż przyſzedł. że Vice Rey wraz z 28. taynemi Konſyliarzami, muſiał wydać naſtępuiącą do ludu proklamacyą.

„ Kiedy nam doniesiono zoſtało, że
„ wiele źle myślących ludzi w różnych czę-
„ ściach Hrabſtw *Antrim, Downe, Tyrone*
„ *Londondery i Armagh*, nieprawne i na
„ zdradę Narodu Aſsocyacye poczynili koń-
„ cem obalenia Rządu tego Państwa; a dla
„ uſkutecznienia tego, wielu dobrze myślą-
„ cych i wiernych Króla poddanych pomor-
„ dowali, innym zaś co by ten ſpiſek odkryć
„ lub przytłumić chcieli, śmiercią grozili;

U

„ procz tego dla wykonania swoich zbro-
„ dniczych zamiarow, przeciągali postra-
„ chem na swą stronę wiernych J.K.Mći pod-
„ danych, niszcząc ich własności. — Nie
„ tylko w czasie terazniey szey Woyny opie-
„ rali się zaciągom do Woyska dla obrony
„ Kraiu, przed Officerami na ten koniec wy-
„ znaczonemi, ale ieszcze rekrutow kaleczy-
„ li, a innym, ktorzyby się dali zawerbować,
„ śmiercią grozili. — Daley, ammunicyą,
„ i inne potrzeby Woyskowe taiemnym
„ sposobem zabrać usiłowali, iakoż niedawno
„ w Mieście *Belfast* w *Hrabstwie Antrim*,
„ napadli na Arsenał Krolewski i 10. be-
„ czek prochu z niego zabrali. Kiedy teraz
„ procz tego dowiaduiemy się, że 1. Listo-
„ pada znaczna liczba uzbroionych ludzi
„ przyłączywszy się do tego spisku, do Mia-
„ sta *Stewartstone* (w Hrabstwie Tyrone]
„ weszła, i wielu mieszkańcow pokrzywdzi-
„ ła, ktorzy się niechcieli z nimi łączyć ma-
„ iąc przedsięwzięcie zaciągnąć się do Woy-
„ ska dla utrzymania publiczney spokoy-
„ ności, i dla obrony Kraiu przeciw napaści
„ obcego nieprzyiaciela. — Ze dla uskute-
„ cznienia pomienioney zbrodni, wiele zna-
„ cznych Korpusow razem się zebrało, i w
„ Woyskowym porządku, z muzyką, ro-
„ żnemi stronami pomienionego dystryktu
„ przechodziło pod pozorem pilnowania zbo-
„ ża i wykopywania kartofli, [choć liczbą
„ przewyższali nieskończenie wielość po-
„ trzebnych do tego robotnikow) Gdy na-
„ koniec ci zbrodniarze i gwałciciele publi-
„ czney spokoyności sprawiedliwą trwogę,
„ w umysłach wiernych poddanych wzbu-
„ dzili, i gdy to wszystko ma niebezpieczny
„ i szkodliwy zamiar; przeto my Vice Rey
„ i tayna Rada, ostrzegamy wszystkich i ka-
„ żdego z osobna o niebezpieczeństwie, na
„ iakie się wystawuią przez podobne postę-
„ powanie &c. „ Hrabia *Carhamton* nay-
wyższy Kommendant Armij. z przyczyny
tych rozruchow śpiesznie się udał w głąb
Jrlandyi.

Dnia 7. Listopada, była mowa w niż-
szey izbie Parlamentu *Jrlandzkiego* o tych
rozruchach, z powodu ktorych P. *Pelham* ra-
dził zalimitować sessye Parlametu na dni 14.
Pan *Curwen* rzekł: nie odbitą iest potrzebą
wyśledzić, aż do nayskrytszych kryiowek po-
czątek i wzrost tego sprzysiężenia się po
wszystkich Hrabstwach; sprawiedliwość zaś
wymaga, aby rząd weyrzał w skargi i ucisk i
ludu, i onym zaradził: co się zaś tycze za-
limitowania Parlamentu, chętnie się na to
zgadzam pod warunkiem, że ta materya nay-
pierwey będzie roztrząsana przy otwarciu
sessyi. — Nadto przesadzaią rzekł P. *Wer-
ner*, ktorzy mowią, że w Hrabstwie *Armagh*
w ktorym sam mieszkam, a zatym mieysco-
wą mam iego znaiomość, partya, nazwana
Oranij, tak okrutnie miała postąpić z Katoli-
kami, iż 1,400. Familii ich, szukać gdzie in-
dziey schronienia musiało.

Sessye zostały na dni 14. odłożone, i z
boiaźnią oczekuiemy dalszych doniesień o
tych rozruchach, o ktorych Minister *Truguet*
tak prędko doniosł Dyrektoryatowi w *Pa-
ryżu*.

*z Paryża 15 Listopada. z Gazety Berlińs.
Nr: 143.*

*List Lorda Malmesbury posła Angielskiego
do Ministra Jnteressow Zagranicznych w
Paryżu d. 13. Listopada 1796.*

Minister pełnomocny Krola Jmci W.
Brytani zanosi prozbę do Ministra Jnteres-
sow Zagranicznych o uwiadomienie go, czy
notę Urzędową, ktorą wczora w wieczor
od niego odebrał, ma uważać za odpowiedź
na tę, ktorą mu z rozkazu swego Dworu
wczora podał. Prosi o odpowiedź, na kto-
rą Kuryer, oczekuie (Podpisano)
Malmesbury.

*Odpowiedź Ministra Jnteressow Zagranicz-
nych na powyższy List Lorda Malmesbury
w Paryżu d.* 23 Brumaire [13 *Listopada*)
5. *Roku Rzeczypospolitey iedney i nieroz-
dzielney.*

Niżey podpisany Minister Jnteressow
Zagranicznych oświadcza Lordowi *Malmes-
bury* Pełnomocnikowi Krola Jmci W. *Bry-
tanij*, że notę Urzędową wczora w wieczor
mu przez niego podaną, powinien uważać
za odpowiedź na tę, ktorą mu Lord Mal-
mesbury przesłał rano tegoż samego dnia.
(podpisano) *Delacroix.*

*Drugi List Lorda Malmesbury do Ministra
Jnteressow Zagranicznych — w Paryżu
d. 13. Listopada.*

Lord *Malmesbury* świeżo odebrał od-
powiedź Ministra Jnteressow Zagranicznych,
w ktorey on oświadcza, że Nota Urzędowa
podana mu przez niego wczora, ma bydź
uważaną za odpowiedź na tę, ktorą Lord
Malmesbury przesłał mu był rano tegoż dnia.
Lord *Malmesbury* kommunikować ią będzie
natychmiast Dworowi swoiemu. (Podpisa-
no) *Malmesbury.*

Nota Lorda Malmesbury podana Mini-
strowi Jnteressow Zagranicznych d. 23 *Bru-
maire* (13. Listopada) pisana zaś d. 12. Li-
stopada 1796.

Niżey podpisany nie waha się ani na
moment odpowiedzieć na dwa zapytania,
ktore W. M. Pan miałeś zlecenie uczynić
mu że strony Dyrektoryatu wykonawczego.

Nota podana dziś rano przez niżey
podpisanego, proponuie w wyrazach iasnych
że strony Krola Jmci W. Brytanij nadgro-
dzenie Francyi przez restytucye proporcy-
onalne za układy, na ktore winna będzie ze-
zwolić dla zaspokoienia słusznych preten-
syi Aliantow Krola Jmci i dla zachowania
rownowagi polityczney w Europie.

Nim formalne przyięcie tego *princi-
pium*, albo proponowanie innego iakiego-
kolwiek mogącego służyć za zasadę do ne-
gocyacyi generalnego pokoju; ze strony
Dyrektoryatu nienastąpi, niżey podpisany
nie może bydź upoważnionym do wyszcze-
gulnienia objektow wzaiemney kompensacyi.

Co się tycze dyspozycyi dążących do pokoju, które Cesarz Jmć okazał Rządowi Francuzkiemu przy otwarciu teraznieyszey kampanij, niżey podpisany dosyć ma na przypomnieniu wyrazów następnych, znayduiących się w Nocie Barona *de Degelmann* pod d. 4. Czerwca roku teraznieyszego.

„ Operacye woienne nie przeszkodzą „ bynaymnīey, aby Cesarz Jmć niemiał bydź „ zawsze gotów, stosownie do sposobu ne- „ gocyacyi, który będzie przyięty, za ze- „ zwoleniem stron woiujących przykładać „ się do obmyślenia przyzwoitych środków „ dla położenia tamy rozlewowi krwi ludz- „ kiey „

Ta nota była podana po zerwaniu *Armistitium* (podpisano) *Malmesbury*.

Odpowiedź Ministra Jnteressow Zagranicznych na Notę poprzedzaiącą *w Paryżu d.* 23 *Brumaire* [13 Listopada]

Niżey podpisany odpowiadaiąc na drugą wczorayszą notę Wmć Pana, ma zlecenie od Dyrektoryatu wykonawczego oświadczyć Wmć Panu, że nic niema, coby mógł przydać do noty, która iuż Wmć Panu przesłaną została. Zalecono mu także zapytać Wmć Pana czy za każdym krokiem Urzędowym, który nastąpi między Wmć Panem i mną, będziesz musiał wysyłać Kuryera, dla odebrania Jnstrukcyi szczegulnych? (podpisano) *Delacroix*.

Pełnomocnik Xcia Parmeńskiego prezentowany był d. 20. Brumaire [10 Listopada) w Sali audyencyonalney Dyrektoryatu wykonawczego z okazyi traktatu pokoju podpisanego między tym Xciem i Rządem Francuzkim.

Z powodu Poselstwa Dyrektoryatu względem niekarności panuiącey w Armiach, Rada 500 ustanowiła nową organizacyą woyskową, podług którey władza Grałow nierównie iest większa iak była pierwiey nawet pod dawnym rządem. D. 4. Rezolucya ta została potwierdzoną przez Radę Starszych. —

Ten, który o niey donosił, rzekł. Oddaiąc całą władzę Prawa, w ręce Komendanta Armij zrobiemy to, co naszym iest obowiązkiem, a do władzy wykonawczey należeć będzie wypełnić także swoię powinność. — D. 5. czytano proiekt Kommissyi wyznaczoney do zebrania Xięgi praw dla całego Woyska Rzeczy-pospolitey. Proiekt ten został przyięty, oto są celnieysze iego artykuły. Dezercya do nieprzyiaciela śmiercią, a do własnego kraiu 5. laty więzienia karana będzie. Każdy Zołnierz i wszelka osoba w Armij znayduiąca się, przekonana o zdradę, śmiercią ukarana zostanie. — Ten który werbuie, albo pomaga werbować ludzi dla Mocarstwa w Woynie z Rzeczą-pospolitą zostaiącego, tudzież wszelka osoba iakiegokolwiek stanu, godności i professyi, któreyby dowiedziono, że szpieguie dla nieprzyiaciela, śmiercią karana będzie. Rabunek, pustoszenie z bronią w ręku, i podpalenie, teyże samey karze podpadaią. Małe pokrzywdzenia karane będą pierwszego razu wystawieniem przed front cały Armij, i więzieniem przez czas nieiaki stosownie do wielkości winy; a powtórzone, 5. laty więzienia. Są potem kary za kradzież, za niewierność w zawiadywaniu rzeczami sobie powierzonemi i za nie subordynacyą. — Bunt, spisek, albo nieposłuszeństwo mieszkańców w Kraiach nieprzyiacielskich zaiętych przez Woyska Rzeczy-pospolitey, śmiercią ukarane zostaną, bądź to nieposłuszeństwo okaże się przeciwko Szefom Woyskowym, bądź też ten spisek i bunt wymierzony będzie przeciwko ogułowi, albo iedney tylko części Woyska Rzeczy-pospolitey. Kara śmierci rozciągniona także na każdego mieszkańca Kraiu nieprzyiacielskiego, któryby pobudzał drugich do buntu lub nieposłuszeństwa choćby sam potym nic nie robił, albo choćby usiłowania iego do zaburzenia niewzięły żadnego skutku. —

Przyprowadzono tu na 6. wozach obrazy Włoskie. —

z Kolonij 15. *Listopada. z Gazety du Bas-Rhin Nr:* 93.

W Sobotę w wieczor powrócił tu z *Koblenz* Grał *Beurnonville*: Dano natychmiast rozkaz, aby przygotowano 130 tysięcy porcyi chleba, i tyleż racyi siana i owsa. Wszystko to musiało bydź gotowe na dzień następuiący i posłane do *Muhleim*. W Niedzielę równo ze świtem, dywizya Grła *Lefevre*, będąca iak wiadomo, na prawym brzegu, zaczęła przechodzić przez *Ren*, przez most pływaiący, trwał ten przechod od rana aż do 9. godziny z południa. Pomieniona dywizya składa się teraz z 18,000 ludzi. Woyska te skoro występowały na brzeg, zaraz szły drogą do *Bonn*: 7 iednak batalionow zostało tu aż do dnia następuiącego z przyczyny nadeszłey nocy; ale i te poszły potym w tę samą stronę. Pokazuie się z tych poruszeń, że iuż zbliżaią się nakoniec do uskutecznienia operacyi, o którey tyle mówiono: i gdy ta Armia zgromadzona w *Andernach* będzie się przeprawowała przez *Ren* pod *Neuvied*; Armia północna będąca na prawym brzegu, w tymże czasie ma attakować woyska Austryackie nad *Siegą*. Spodziewaią się nawet w tey nocy ważney iakiey akcyi (*w samey rzeczy słyszano tu w Wezel d.* 16 *rano, mocną kanonadę od strony Dusseldórf*) Dowiaduiemy się, że Dywizya *Lefevra*, tak dla oszukania szpiegow, iakoteż aby niebyła wystawiona na ogień Austryaków, wiele drogi nałożyła, dla przyiścia na mieysce swego przeznaczenia. Pomimo przygotowań do nieprzyiacielskich krokow, wiadomo iednak, że przeciwnych stron Generałowie, miewaią z sobą częste konferencye i że 13. t. m. Generałowie *Kray i Bernadotte* iedli razem obiad w *Neuvied*. Magazyny tuteysze są dostatecznie we wszystko opatrzone. Kościoł Katedralny na skład mąki iest przeznaczony.

U2

z Brest 6. Listopada z teyże Gazety.

Czyni się przygotowanie do *sławney expedycyi*, 17. okrętow, i 14 Fregat iest przeznaczonych do konwoiowania 42 statków transportowych, maiących na sobie 20,000 woyska i straszną Artyleryą. Grał *Hoche* tu się znayduie z swoią Armią, i będzie miał naywyższą kommendę nad wszystkiemi woyskami. Generałowie *Villaret i Hoche* sami tylko wiedzą taiemnicę tey expedycyi. Okręty są należycie w żywność opatrzone, życzyćby tylko należało, aby ekwipaż był w lepszym komplecie.

Dwadzieścia dwa okrętow Angielskich, od kilku dni blokuią tuteyszy Port. Przed uczynieniem więc *sławney expedycyi*, trzeba będzie pierwey pobić wzmiankowaną Flotę.

z Breſt d. 7. Liſtopada z Gazety Berlińſkiey pod Nrem 143.

Przybyła tu wczora iedna Kolumna Armij zwaney powſzechnie *l'Armeé Noire* z przyczyny iey uniformu ſkładaiącego ſię z ſukni zwaney *Carmagnole* pantalanow czarnych, i małego okrągłego kapeluſza z kitką czerwoną dobry porządek, ktory ſię dał widzieć przy iey weyściu, wielkie ochędoſtwo broni i odzienia, chociaż po drodze, wſzyſtko to każe wnoſić, że wniey zupełna karność panuie. —— General *Hoche* z wielu Officerami Sztabowemi ſpotkał tę Kolumnę o ćwierć mili od Miaſta, i rewią z nią odbył: ruſzyła ſię potym do marſzu przy od głoſie muzyki pułbrygad i Artylleryi morſkiey, ktorą wysłano na znak braterſtwa. —— Czekamy ieſzcze inſzych Kolumn tey Armij.

z Hagi d. 19. Liſtopada z Gazety Berlinſkiey pod Nrem 143.

Roztrząſanie proiektu Konſtytucyi onegday ſię zaczęło. Reprezentant *Caſteele* mówił przez trzy godziny przyganiaiąc naybardziey, że w niey niemaſz iedności, gdyż według niey każdy z 9. Departamentów, na które Rzecz poſpolita ma bydź podzielona, zarządzać będzie oſobno ſwoim ſkarbem, przez co ciężar długu Narodowego ſpadnie całkiem prawie na Prowincyą Hollandyą. Nowy ten plan robiony ieſt na podobieńſtwo Konſtytucyi Rzeczy poſpolitey Francuſkiey. Władza prawodawcza powierzona ieſt dwóm izbom to ieſt *Izbie Wielkich* i *Izbie ſtarſzych*, te tylko w pewnych epokach ziadą ſię, a w innym czaſie będą reprezentowane przez Deputacyą złożoną z 5. Członków Rady Starſzych. Władza wykonawcza będzie pod imieniem Rady Stanu. ——

z Milan 5. Listopada. z Gazety Berlińskiey Nr: 142.

Legia nasza *Lombardzka*, iuż iest urządzona, i gwardya Narodowa wkrótce także będzie uorganizowana. Ostatnia składać się będzie z 8 batalionow, każdy batalion z 8 kompanij. *Buonaparte* dał moc zgromadzeniu Lombardzkiemu zatrudnienia się obiektami politycznemi i Cywilnemi Administracyi Kraju. *Buonaparte* w tym momencie iest przy Armij, i ściągnął do niey wszystkie woyska znayduiące się w *Marsylij i Prowancyi*. Dowodzca Jnsurgentow w lennościach Cesarskich nazywa się *Status Qualis*. z Tortony świeże woyska przeciw niemu wysłać musiano. Podług listow z *Genuy* pisanych *mała rada* wydała rezolucyą 29 Października, na mocy którey maią bydź wzięte z banku S Jerzego 2. miliony; Powiadaią że ta Summa przeznaczona iest dla Francuzow. Republikanie zaieli Porto-Ferraio.

Wczora pierwsza Rota Legij Lambardzkiey, wynosząca ludzi 400 wyszła z tego Miasta pod Kommendą O. *Vandoni*. Z Rzymu donoszą, że Kardynał *Mathei* Arcy Biskup *Ferrary*, przyiachał do tego Miasta, i list *Papieżowi* od *Buonaparte* oddał. Graf ten donosi Oycu S. o zawarciu traktatu pokoju z *Neapolem* i przekłada mu, że gdy iest opuszczony, niezostaie mu iak tylko prosić o pokoy. względem czego daie mu 10 dni czasu do namysłu.

z Konstantynopola 25. Września z teyże Gazety.

Minister *Verninac* który założył Drukarnią w swoim pałacu, wydał pierwszy Numer raportow urzędowych, w których wyszczegulnia czynności Armij Francuzkich nad *Renem* i we Włoszech. Przyrzeka *Verninac* wydawać regularnie dalszy ciąg raportow urzędowych, co będzie prawdziwą dla tego kraju nowością, gdzie nigdy Gazet drukowanych niewidziano.

Nowy Ambaſſador Francuzki *Aubert Dubayet*, co moment iest tu spodziewany. Jakikolwiek ma zamiar iego poselstwo, nie sądzą iednak, aby mógł nakłonić Portę do odstąpienia od przyiętego przez się systematu zostawania w pokoju. Przygotowania woienne nie ustaią, lecz idą opieszale, co pokazuie, że Porta niema innego celu, iak tylko uśmierzyć zamieszki wewnętrzne. Jeden tylko *Basza de Scutari* nabawia Portę niespokoynością przez swoie inkursye na nasze i na Weneckie granice. Lecz dano rozkaz *Akir-Baszy*, który we 40 tysięcy woyska stoi obozem pod *Adryanopolem*, aby przedsięwziął przyzwoite kroki dla poskromienia tego buntownika.

z Strasbourga 14. Liſtopada z Gazety Berlińſ: pod Nrem 143.

Na żądanie Komimſſsarza *Hauſsmana*, Adminiſtracya Centralna niſzſzego Renu uczyniła rekwizycyą do gminowładztwa tego Departamentu o przyſtawienie 40. tyſięcy cetnarow zboża; dwie części maią bydź oddane pſzenicą, a trzecia część żytem i ięczmieniem na potrzeby Armij. Ta kwota ma bydź zſypana do magazynow *Straſburſkich* w przeciągu dni dzieſięciu.

Nro. 20.

DODATEK DO KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 8. GRUDNIA R. 1796. WE CZWARTEK.

z Sztokolmu d. 11. Listopada z Gazety Hamburskiey Nr: 187.

Oto iest treść mowy, którą przeszły
Regent Xiąże Sudermanij miał do naszego
Króla na dniu 1. Listopada, przy obięciu
przez Króla rządów Państwa:

„ Przyszedł moment, abym za pomo-
„ cą Naywyższego złożył w ręce W. K.
„ Mości to Berło, które mi w czasie iego
„ małoletności powierzone było. Dosze-
„ dłem więc zamiaru, do którego wszysckie
„ kroki moie dążyły, i przy uczuciu nay-
„ żywszego dziękczynienia opatrzności,
„ zwracam uwagę na przeszłość. Przed
„ pułpiąta laty i więcey, w czasie powszech-
„ ney żałoby, wziąłem na się Administracyą
„ tego Kraju i razem opiekę nad tą Koro-
„ ną, za którą ostatnią krwi kroplę wylać
„ gotowem. Wewnątrz Kraju z okazyi
„ przeszłych Rewolucyi smutek i roziątrze-
„ nie umysłow panowały na ten czas. Ze-
„ wnątrz zaś uczuła Europa stratę pokoju,
„ który przecie na pułnocy schronienie zna-
„ lazł. Przy pogrozkach rozhukaney zaia-
„ dłości i swywoli, same tylko zdrowe mo-
„ ie chęci i czyste summienie służyły mi
„ za twierdzę. Bezpieczny od przeszłych
„ szturmów, chcę iuż szukać spokoyności.
„ Wzywam Sądu potomności i prawdy:
„ Kiedym iuż dopełnił powołania mego,
„ kiedym W. K. M. wprowadził na Tron
„ zacnych Jego przodków; radość wewnę-
„ trzna, którą z tąd czuię, staie mi za nay-
„ większą nadgrodę. Oddaię więc w ręce
„ ludu Szwedzkiego przedmiot iego miłości
„ i przyszłych nadziei, który pieczołowito-
„ ści moiey był poruczony, i którego szczę-
„ ście droższe mi było niż moie własne.
„ Zyczenia moie za pomyślność W. K. M.
„ całość moiey Oyczyzny i sławę tey Ko-
„ rony, którą W. K. M. dziś przyimuiesz,
„ w cichych wzdychaniach podnoszą się do
„ Nieba. Składam przed Tronem W. K. M.
„ opiekę, komendę nad Flotami i wszystkie
„ insze Urzędy, które w czasie iego mało-
„ letności piastowałem. Sława moia doszła
„ swego kresu, gdy iako pierwszy pod-
„ dany powracam do prywatnego życia i
„ przez to daię przykład tey wierności i te-
„ go posłuszeństwa, na których nigdy do-
„ brym Królom niezbywa. Nie pozostaie
„ mi teraz tylko błagać Naywyższego o bło-
„ gosławieństwo tak dla Oyczyzny, iak dla
„ W. K. M. i wymienić godnych ludzi, któ-
„ rzy mi byli pomocą w dźwiganiu cięża-
„ ru Państwa, oraz podziękować ludowi
„ Szwedzkiemu za iego ku mnie ciągłą przy-
„ chilność. Wy cnotliwi ludzie, którzyście
„ radę moią składali, przyimiycie dzisiay
„ podziękowanie moie, za wierność, szczy-
„ rość i pracowitość, przez któreście się
„ Oyczyznie dobrze zasłużyli. Nadgroda,
„ którą nosicie w sercach waszych, nie
„ może bydź wydartą, a potomność wspo-
„ minaiąc prace, któreście podięli, uspra-
„ wiedliwi wdzięczność, wam należną.
„ Y wam Mężowie ze wszystkich stanow
„ i Kollegiów dziękuię za gorliwość i przy-
„ wiązanie, ktòrąście w ciągu moiey Admi-
„ nistracyi ku Oyczyznie okazali. Wy zaś
„ waleczni żołnierze, którzyście na polach
„ bitwy dzielili zemną niebezpieczenstwa
„ w czasie zagrożenia Oyczyzny, przyimiy-
„ cie podziękowanie moie za wierność wa-
„ szą, i bądźcie zapewnieni o nieodmien-
„ nym przywiązaniu, które chyba z życiem
„ moim ustanie. Polecam więc w opiekę
„ Opatrzności to, co mam naydroższego w
„ tym życiu, tego młodego Króla które-
„ gom berło piastował, tę Oyczyznę, za ktòrą
„ krew moją wylewałem, i ten mężny lud,
„ który aż do końca życia miły mi będzie.
„ O gdyby błogosławieństwo Boga nieusta-
„ wało nad tym Krajem, a prawica iego
„ Wszechmocna czuwała nad obroną iego!
„ Zyczenie to zawiera to wszystko, co serce
„ moie przy pożegnaniu powiedzieć może.
„ Jużem się uwolnił od włożonego na mnie
„ obowiązku. Idę teraz do odpoczynku z
„ tym słodkim przekonaniem, że szczęście
„ Szwedow było zawsze moim szczęściem,
„ a sława tego Narodu iedynym moim za-
„ miarem. Z tą spokoynością kończę moię
„ Regencyą i z temi sentymentami czekać
„ będę końca dni moich, nielękaiąc się w ża-
„ dnym czasie tey odpowiedzialności, do
„ którey wszyscy przed Tron Króla Kró-
„ low wezwani będziemy.

Przeszły Regent Xże Sudermanij, wszy-
stkie złożył urzędy, które dotąd piastował.
Był naywyższym Kommendantem Leibgwar-
dyi, wielkim Admirałem wszystkich Flott,
Generałem *en-Chef* całey Artyleryi i nay-
wyższym Dyrektorem Królewskiey woienney
Akademij w *Karlsberg.* Mieysce W. Admi-
rała, wyznaczona na to Kommissya będzie
zastępowała.

z Hildesheim 19 Listopada z teyże Gazety.

Pewną mamy wiadomość, że Dwory

na następuiącą linią Demarkacyiną się zgodziły: Ciągnie się ona od Morza północnego ku Xięztwu Holsztyńskiemu wzdłuż brzegow tego morza, zaymuiąc uścia rzek *Elby, Wezery* i *Emsy*. Od wyspy *Worcum* idzie granicą Hollandyi aż do *Baer* nad *Yssel*, z kąd ciągnie się wzdłuż tey rzeki aż do iey wpadnienia do *Renu*: z tamtąd idzie w gorę *Renu* za *Wezel* tam gdzie *Roer* do niego wpada. Z tąd postępuiąc aż do zrzódła Roer, a potym zostawuiąc Miasto *Wedenbach* po lewey zmierza ku *Eder*, gdzie ta rzeka z Fuldą się łączy, a ztamtąd aż do iey źrzódła. —*—

z Moguncyi 17. *Listopada z Gazety Berlin: Nr:* 143.

W tych dniach nieprzyiaciel czynił od *Bingen* różne rekognoskowania, w czasie których posunął się, aż do *Algesheim* dokąd dziś przybyło ieszcze 70. koni Kawaleryi. Z resztą wszystko iest spokoynie na całym pograniczu.

z Manheimu 17. *Listopada z teyże Gazety.*

Francuzi mieli się z okolic *Alzey* cofnąć, posławszy patrole aż do *Guntersblum*. Miasto *Spire* zawsze przez nieprzyiaciela iest osadzone. —*— Podług listow z *Szwaycaryi*, kantony miały iuż cofnąć część swoich Woysk, które stały na granicy.

Arcy-Xże *Karol* zakazał pod karą konfiskaty wywoz wszelkiego gatunku Zboża z *Szwabij* za granicę *Imperij*.

z Manheimu 20. *Listopada z teyże Gazety.*

Piszą z *Karlsruhe*, że wszystko iest spokoynie w okolicach *Kehl*, obie strony zatrudniaią się sypaniem okopow. Zapewniaią, że Podpułkownik *Williams*, z swemi statkami przybył pod *Kehl*, końcem attakowania trzech mostow, i wysp osadzonych przez Francuzow, gdy Arcy Xże w tymże czasie całemi siłami na fortecę *Kehl* uderzy. Wielka liczba, od *N ższego Renu*, przyszła *Saperow* i *Minerow*.

z Karlsruhe 18. *Listopada z teyże Gazety.*

Listy z *Brisgau* pod d. 13. donoszą, że *Francuzi* nieprzestaią fortyfikować szaniec mostowy pod *Huningue*, i że *Austryacy* z swoiey strony sypią w koło wielką liczbę bateryi, dla wyrugowania z tamtąd Francuzow. Czekamy lada dzień attaku. —*— Według listow z *Strasburga* pod d. 11. t. m. Grł *Pichegru* nie do *Paryża*, lecz do *Arbois* mieysca swoiego urodzenia udał się. Armia, donoszą owe listy, zawsze iest w tey samey pozycyi. Forpoczty koło *Kehl* nie strzelaią do siebie, po zaszłey w tey mierze umowie. Generał Hiszpański D. *Solano*, który się od początku Kampanij znaydował przy Armij *Renu* i *Mozelli*, odiechał do *Paryża*.

z Botzen 14. *Listopada z Teyże Gazety.*

Podług Raportu z *Roveredo*, głowna Kwatera Grla *Alvinzi*, znayduie się w *Montebello*. Listy partykularne donoszą, że Woyska Cesarskie wczoray rano weszły do *Werony*. Liczba nieprzyiacioł w niewolą wziętych w *Tyrolu*, wynosi 3.200. ludzi, nierachuiąc rannych, których znaczna liczba wpadła w ręce nasze. Zdaie się rzeczą pewną, że Francuzi ledwie 4000. ludzi z *Tyrolu* uprowadzili. —*—

z Stuttgardu 18. *Listopada.*

Gaezty z *Milan* pod d. 11. i 12. różnie piszą o potyczce d. 6. między *Bassano* i *Vinzenza*, iakoteż o potyczkach 6. i 7. w bliskości *Calliano* zdarzonych: ale zgadzaią się na to, że Grł *Buonaparte* opuściwszy *Trente* skoncentrował swoię Armią nad *Adigą* gdyż *Austryacy* znacznie się w tym mieyscu wzmocnili dla oswobodzenia *Mantuy*.

z Madrytu 20. *Pazdziernika.*

Mamy iuż 18000. Woyska na granicy *Portugalij*: ale niezdaie się, aby one daley iść miały, z przyczyny że Dwor Lisboński skłania się do widokow *Hiszpanij* i *Francyi*. Nasze lądowe i morskie siły przeciwko *Gibraltarowi* szczególniey są wymierzone. Flotta nasza na morzu srzodziemnym złączona z *Tulońską*, wyniesie 40. linioniowych okrętow, i zdaie się że będzie ona blokowała *Gibraltar*, skoro wypędzi z morza śrzodziemnego Eskadrę Admirała *Jervis*. Armia przeznaczona do oblężenia *Gibraltaru* przyprowadzoną będzie do 40000. ludzi. Jest iuż 15. do 20. tysięcy w obozie *St. Roch*, dokąd ieszczę pomaszeruie 31. batalionow infanteryi. Poprowadzono niedawno z *Sevillij* wielki park Artyleryi do oblężenia służącey; i 2000. cetnarow prochu, oraz niezmierną moc kul, bomb &c. Generał *Alencaster* kommenderuie obozem *St. Roch*. D. *Alvarez* iest na czele Armij na graniach *Portugalij*. Donoszą z *Kadix*, że 16. okrętow liniowych i 4. fregaty popłyną do Ameryki, dokąd maią przetransportować 12. Regimentow infanteryi. —*—

z Leydy 19. *Listopada z Gazety Leydeyskiey pod Nrem* 94.

Nad niższym *Renem*, Woyska spokoynie stoią z iedney i drugiey strony. Francuzi wzmacniaią tam swoie stanowiska; dwa maią obozy okopane między *Sieg* i *Dusseldorf*, które bardzo są mocne. Zewnętrzne okopy *Dusseldorf* wszystkie będą palisadą opatrzone. Austryacy z swoiey strony, okrywaią brzegi *Lahny* pod rozkazami Grla *Werneck*, a Grł *Kray* stoi obozem z swoim korpusem przed samym prawie *Koblenz*. Zapewniaią, że Arcy Xże Karol odłączył znowu z *wyższego Renu* Korpus 25.000 ludzi, dla złączenia z Korpusami Grlow *Werneck* i *Kray* &c.